

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie ze skargi M. G.

skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. V AGa 29/22,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 9 stycznia 2024 r.,

I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt I AGa 29/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;

II. przyznaje skarżącemu M. G. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 3000 (trzech tysięcy) złotych;

III. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie zwrócić skarżącemu M. G. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;

IV. oddala skargę w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki M. G., działając w imieniu własnym, wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem

Apelacyjnym w Krakowie, I Wydziałem Cywilnym, pod sygn. I AGa 29/22 (pkt. 1), zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie do rozpoznania sprawy w terminie 3 miesięcy od rozpoznania skargi (pkt. 2), przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 12.000 (dwunastu tysięcy) złotych (pkt. 3) oraz o zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie kosztów niniejszego postępowania (pkt. 4).

W uzasadnieniu podniesiono, że pozew do Sądu Okręgowego w Krakowie przeciwko A. z siedzibą w K. został złożony 17 sierpnia 2017 r. Dnia 26 stycznia 2022 r. sprawa wraz z apelacją pozwanego trafiła do Sądu Apelacyjnego w Krakowie, trwa już ponad sześć lat i nie została zakończona, co w ocenie skarżącego jest nadmiernie długim czasem oczekiwania na prawomocne orzeczenie, a zaistniała sytuacja zmusiła skarżącego do zaciągnięcia kredytu w wysokości 50.000 (pięćdziesięciu tysięcy) złotych. Skarga M. G. wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 31 sierpnia 2023 r.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniósł o jej oddalenie, a w przypadku uznania za uzasadnioną o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. Wskazano też, że w dniu 26 stycznia 2022 r. do I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęły akta wraz z apelacją pełnomocnika strony pozwanej od wyroku wstępnego Sądu Okręgowego w Krakowie IX Wydziału Gospodarczego z 23 listopada 2021 r., sygn. akt IX GC 51/18, którym uznano roszczenie za usprawiedliwione co do samej zasady, a co do spornej wysokości żądania zarządzono dalszą rozprawę. Apelacja zawierała wniosek o rozpoznanie sprawy na rozprawie. W dniu 27 stycznia 2022 r. w wyniku losowego przydziału spraw do sprawy został przydzielony referent SSA X.Y.. W dniu 31 stycznia 2022 r. akta sprawy zostały przedłożone sędziemu referentowi, który w dniu 3 lutego 2022 r. zarządził on doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej. Odpis apelacji doręczono powodowi w dniu 2 marca 2022 r. W dniu 17 marca 2022 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła odpowiedź powoda na apelację strony pozwanej. W dniu 18 marca 2022 r. sędzia sprawozdawca wystąpił z wnioskiem do Prezesa Sądu Apelacyjnego o zarządzenie rozpoznania sprawy w składzie 3-osobowym. Na tej czynności zakończyło się postępowanie międzyinstancyjne. Następnie sprawa oczekiwała

na wyznaczenie terminu rozprawy, zgodnie z kolejnością wpływu do I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Krakowie. W dniu 15 marca 2023 r. Przewodnicząca Wydziału zarządziła dołosowanie sędziów do składu 3-osobowego.

Jak podkreślił Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie, żadnych innych czynności merytorycznych, poza wyżej wymienionymi, niniejsza sprawa przed skierowaniem jej na termin rozpoznania nie wymagała. W dniu 1 września 2023 r. został wyznaczony termin rozprawy przez Przewodniczącą I Wydziału Cywilnego na dzień 18 października 2023 r. Tego dnia zapadł też wyrok w składzie jednoosobowym oddalający apelację skarżącego M. G..

W dalszej części uzasadnienia Prezes Sądu Apelacyjnego podkreślił, że długi okres oczekiwania na wyznaczenie rozprawy związany jest z niedostateczną obsadą kadrową Wydziału Cywilnego, liczbą spraw oczekujących na rozpoznanie, wskazał na obciążenia sędziów nadmierną ilością spraw, system losowania składów jako przyczynę przedłużającą czas oczekiwania na rozpoznanie sprawy, stopień skomplikowania spraw w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie, odejście trzech sędziów, przebywanie jednego sędziego na długotrwałym zwolnieniu lekarskim połączonym z urlopem wypoczynkowym, konsekwencje pandemii, które spowodowały przesunięcie całej kolejki spraw oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy, fakt, że w referatach sędziów pozostaje od 250 do ponad 300 spraw, zaś aktualnie ponad 5000 spraw w referatach zaledwie 19 sędziów, przy czym niezbędnych jest 23-24 sędziów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy,

nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym

przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte w odpowiedzi na skargę. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w analizowanej sprawie został przekroczony i wyniósł ponad 12 miesięcy. Sąd Apelacyjny w Krakowie od momentu wpływu akt wraz z apelacją, poza wylosowaniem sędziego referenta, a następnie dołosowaniem składu, choć sprawa i tak ostatecznie została rozpoznana jednoosobowo przez SSA X.Y., nie podejmował czynności zmierzających do jej merytorycznego rozpoznania. W ocenie Sądu Najwyższego

w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w przedmiotowej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania Skarżącego o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w wysokości 3000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie przed Sądem I instancji rozpoczęło się w 2017 r., to na rzecz Skarżącego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie należy zasądzić łącznie kwotę 3000 zł (co pozostaje w zgodzie z ustawowym zastrzeżeniem przyznania minimalnej odpowiedniej sumy pieniężnej w kwocie 2000 zł).

Jednocześnie, Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącemu żądanej przez niego kwoty 12 000 zł. Skarżący nie udowodnił i nie uzasadnił w sposób przekonujący dlaczego domaga się zasądzenia akurat takiej kwoty – 12 000 zł, co konkretnie składa się na tę sumę. Zasądzana suma pieniężna w swej istocie ma na celu rekompensatę zaistnienia i skutków przewlekłości postępowania, a nie wyrównanie skutków finansowych zaciągnięcia kredytu w wysokości 50.000 zł lub pokrycie kosztów rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnością. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 3000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Na mocy art. 12 ust. 1, 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt. I, II i IV sentencji postanowienia, uwzględniając także fakt, że sprawa została już prawomocnie zakończona. Na mocy art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzeczono jak w pkt. III sentencji postanowienia.

[SOP]

[a]